

ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ НАГЛЯД ЗА СТИЧНИМИ ВОДАМИ В УКРАЇНІ

Аналітична довідка, грудень 2025

З початку 2025 року епідеміологічний нагляд за вмістом вірусів SARS-CoV-2 та грипу в господарсько-побутових стічних водах здійснюється у 22 областях (за винятком Донецької та Луганської) та м. Київ. Загалом **визначено 63 точки відбору** (рис. 1), в середньому по 2-3 на кожний регіон, відповідно до епідеміологічної доцільності та інфраструктурних можливостей. Відбір проводиться в основному двічі на тиждень (понеділок та четвер), в один і той самий часовий проміжок. В окремих областях (Київська, Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська) проводиться відбір проб 1 раз на тиждень, в Херсонській області – 1 раз на 2 тижні.

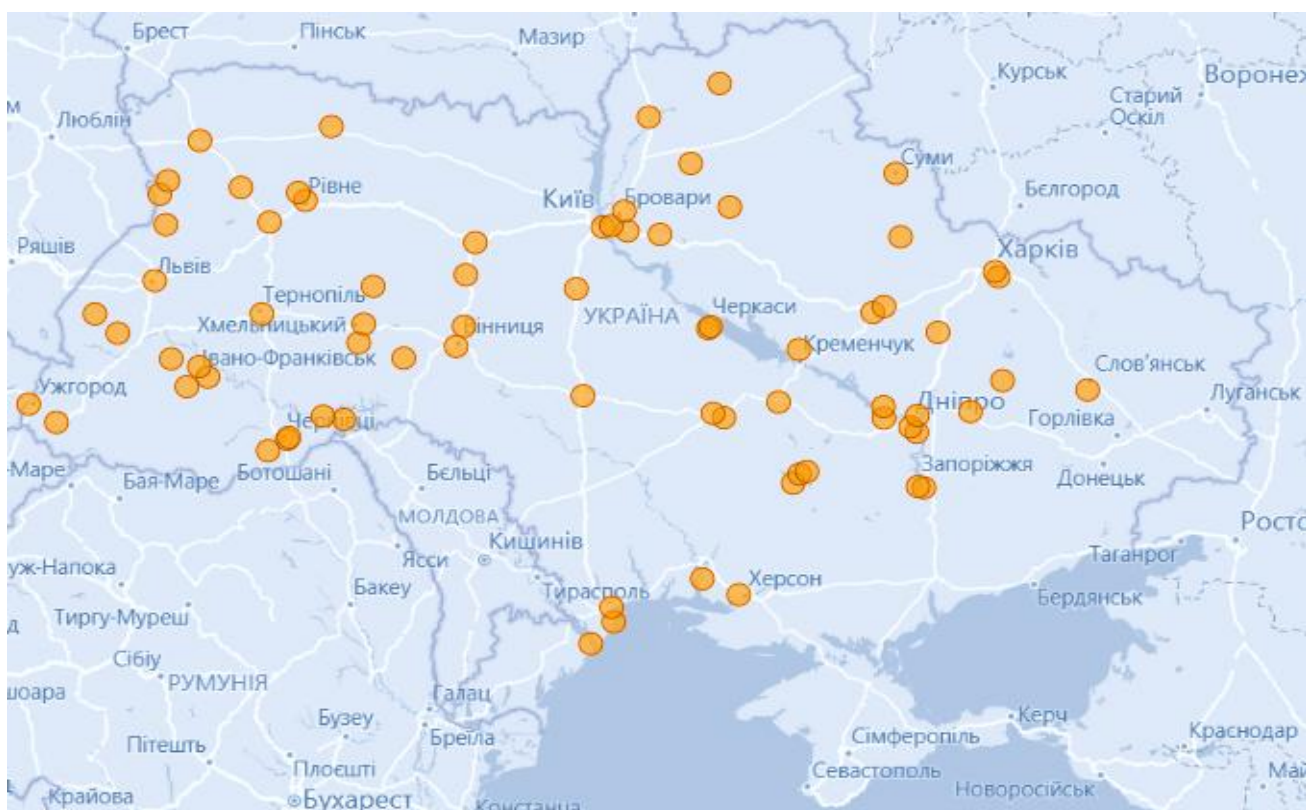

Рисунок 1. Точки відбору проб стічних вод в Україні, N=63, 2025

Результати моніторингу проб стічних вод на регулярній основі вносяться до спільної онлайн таблиці за посиланням відповідальними особами центрів контролю та профілактики хвороб.

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ СТИЧНИХ ВОД

У період з 1 липня 2024 року до 1 січня 2026 року на території України здійснювався паралельний епідеміологічний нагляд за захворюваністю на COVID-19 та циркуляцією SARS-CoV-2 у стічних водах. Отримані дані продемонстрували деяке

випередження у часі зростання кількості позитивних проб та концентрації вірусу з офіційними зареєстрованими випадками захворювання на 1-2 тижні (рис. 2 та 3).

У липні-серпні 2024 року був зафіксований різкий підйом захворюваності: кількість зареєстрованих випадків COVID-19 зросла з 292 до понад 16 000, тоді як кількість позитивних зразків стічних вод підвищилась з 43 до 133, з максимальними значеннями на 34-36 тижнях. Подібна тенденція повторилась у липні-вересні 2025 року, коли кількість випадків збільшилася з 145 до майже 15 000, а позитивні лабораторні знахідки у стічних водах — з 37 до 105, із піком на 36-37 тижнях. У жовтні-грудні 2025 року спостерігали зменшення випадків COVID-19 та позитивних зразків стічних вод.

Особливо показовим є різке зростання концентрації SARS-CoV-2 у стічних водах до 72 210,35 копій/мл на 100 тис. населення (36-й тиждень 2025 року), що було зафіксовано до максимального підйому клінічних випадків (37-й тиждень 2025 року), та робить цей показник значущим тригером для активації протиепідемічних заходів.

Другий підйом концентрації SARS-CoV-2 до 15 504,9 копій/мл на 100 тис. населення (39 тиждень 2025 року) при помірному зниженні офіційно зареєстрованих випадків може свідчити про: можливу латентну циркуляцію вірусу в популяції, недооблік випадків через низький рівень звернень за медичної допомоги чи тестування, або сезонні чинники (збільшення контактів у закритих приміщеннях тощо).

Ця ситуація супроводжувалася типовою епідемічною хвилею: період низьких значень → різкий піковий сигнал → спад → повторне верхнє коливання наприкінці періоду.

Упродовж 2025 року останнє незначне зростання концентрації SARS-CoV-2 у стічних водах було зафіксовано на 47-му тижні (1178,0 копій/мл на 100 тис. населення). Надалі відзначалася стійка тенденція до зниження концентрації і на 51-му та 52-му тижнях вона становила відповідно 48,25 та 14,15 копій/мл на 100 тис. населення.

Зниження концентрації вірусів у стічних водах відображає спад епідемічної активності після зростання захворюваності COVID-19 та може бути додатково зумовлене сезонними, поведінковими й гідрологічними чинниками, а також особливостями відбору та аналізу проб.

Таким чином, результати епідеміологічного нагляду продемонстрували потенціал як система раннього попередження, що дозволяє ідентифікувати початок хвилі циркуляції вірусів до того, як вона проявляється у даних статистики випадками COVID-19, і може бути використаний як допоміжний прогностичний інструмент у системі епідеміологічного нагляду в Україні.

Отримані результати підкреслюють необхідність підтримання тестування, комунікації з населенням та готовності системи охорони здоров'я до потенційного зростання реєстрації випадків.

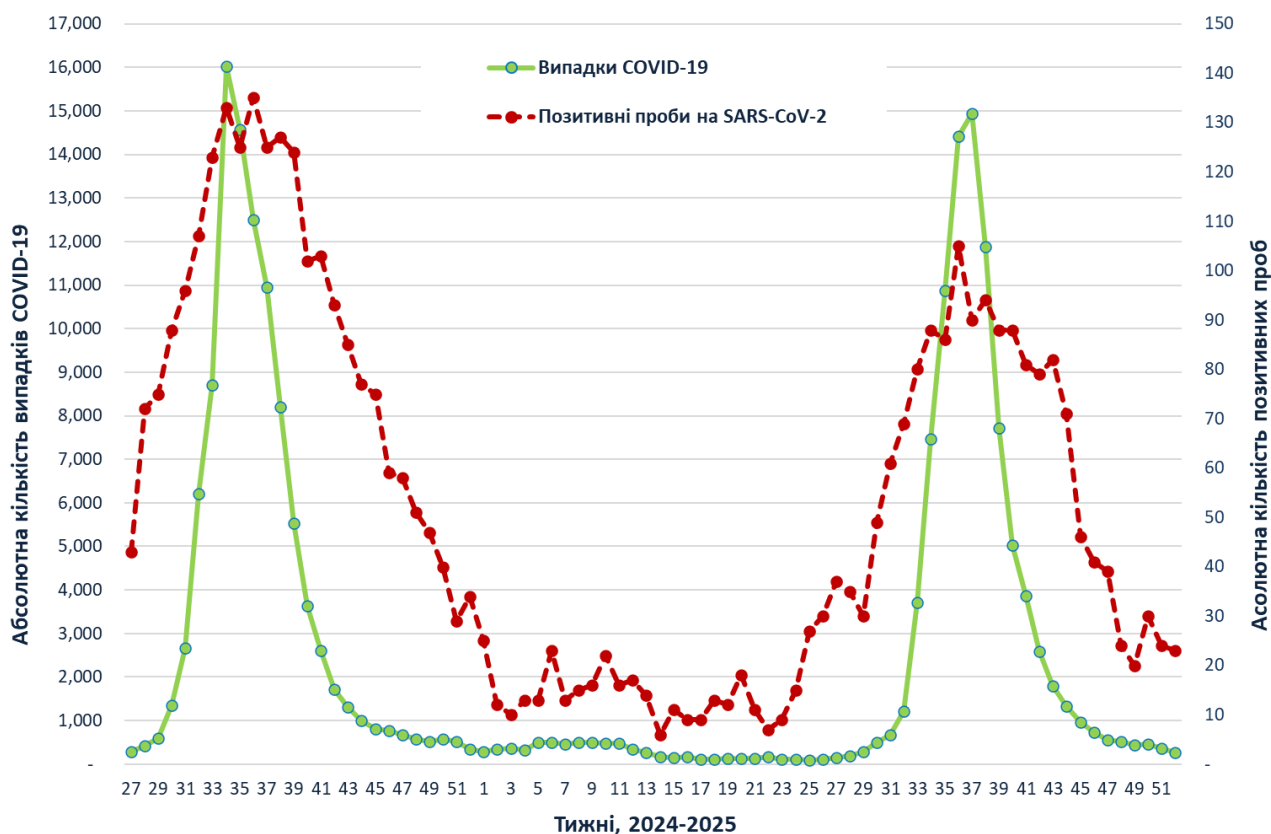

Рисунок 2. Динаміка реєстрації випадків COVID-19 та результатів виявлення SARS-CoV-2 у пробах стічних вод, Україна, тижні 2024-2025 років

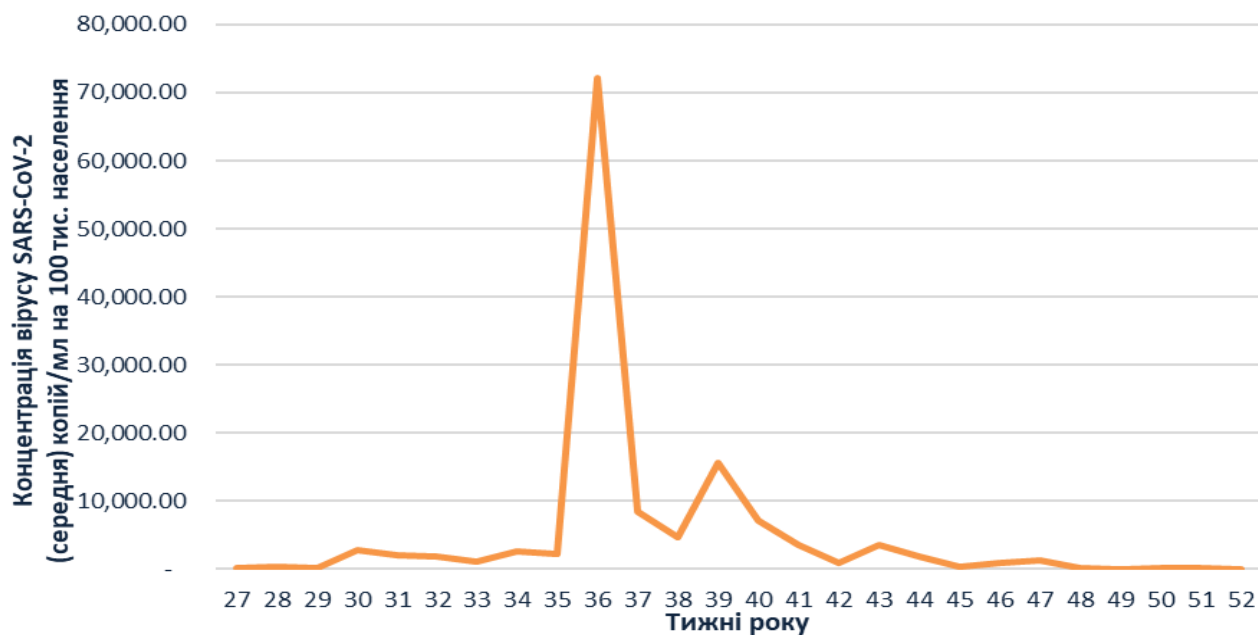

Рисунок 3. Динаміка концентрації вірусу SARS-CoV-2 (середня) у стічних водах, Україна, 27-52 тижні 2025 року

Основні підсумки за листопад 2025 року. У листопаді 2025 року загалом було відібрано 462 проби стічних вод у 22 областях та м. Київ.

Найбільше проб відібрано в Дніпропетровській (72), Чернівецькій (40), Львівській (32), Рівненській (32) та Харківській (32) областях, найменше - в Херсонській (2) та Миколаївській (4).

Позитивні результати на вірус SARS-CoV-2 зафіксовані в 20 областях (крім Київської та Одеської області) та м. Київ. Найбільшу кількість позитивних проб виявлено у Чернівецькій (19), Дніпропетровській (18), Львівській (16), Рівненській (16) областях.

Питома вага позитивних проб на SARS-CoV-2 від усіх відібраних проб склала 32,5% (150 проб), та у порівнянні з жовтнем позитивних проб виявлено в 2,4 рази менше (150 у листопаді проти 357 у жовтні).

У листопаді щотижня кількість позитивних проб зменшується: від 46 проб за 45 тиждень до 24 за 48 тиждень року, в середньому за тиждень – 37,5 проб.

Щодо грипу А/В, у листопаді виявлено 6 позитивних результатів на наявність вірусів грипу А/В у 2-х областях (Дніпропетровська область – 5, Рівненська – 1). Питома вага позитивних проб на грип А/В від усіх відібраних склала 1,3% (6 проб).

Основні підсумки за грудень 2025 року. У грудні 2025 року загалом було відібрано 517 проб стічних вод у 22 областях та м. Київ.

Найбільше проб відібрано в Дніпропетровській (81), Чернівецькій (45), Львівській (36), Рівненській (36) та Харківській (36) областях, найменше - в Херсонській (2) та Миколаївській (5) (рис. 4).

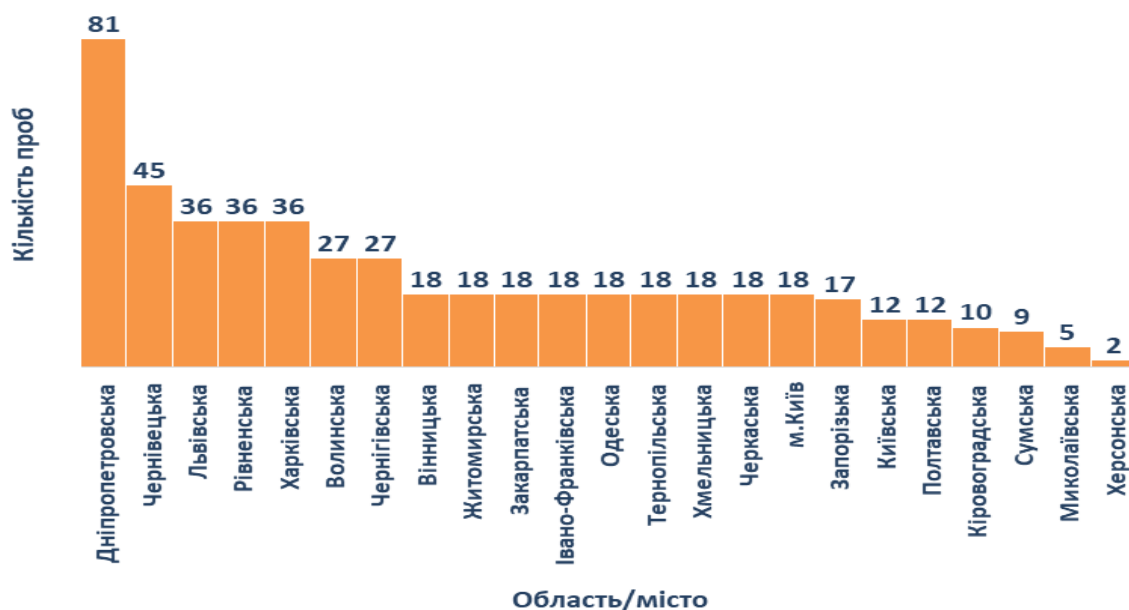
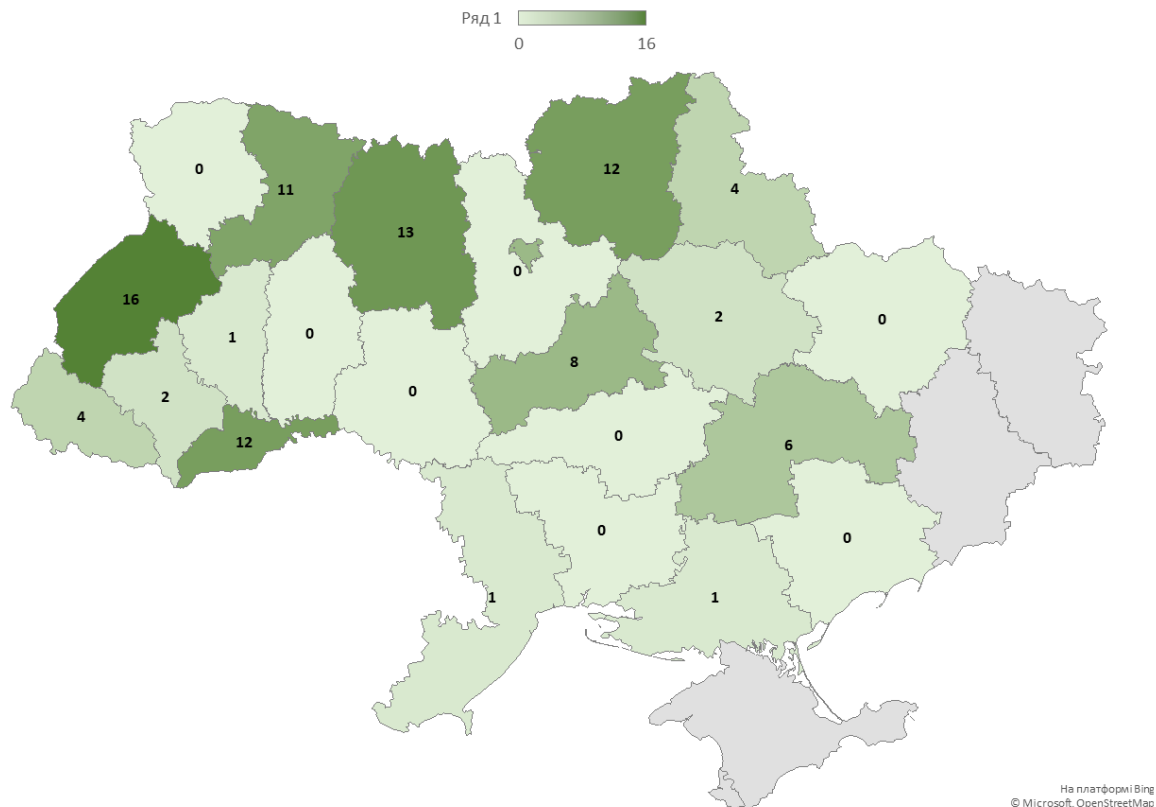

Рисунок 4. Кількість відібраних проб стічних вод у розрізі регіонів України, грудень 2025 року

У грудні щотижнева кількість позитивних проб на одному рівні: від 20 проб за 49 тиждень до 23 за 52 тиждень року, в середньому за тиждень – 24,3 проби.

Щодо грипу А/В, у грудні виявлено 10 позитивних результатів на наявність вірусів грипу А/В у 6-ти областях (Дніпропетровська область – 1, Івано-Франківська – 3, Київська – 1, Миколаївська – 1, Черкаська – 2, Чернівецька – 2). Питома вага позитивних проб на грип А/В від усіх відібраних склала 1,9% (рис. 6).

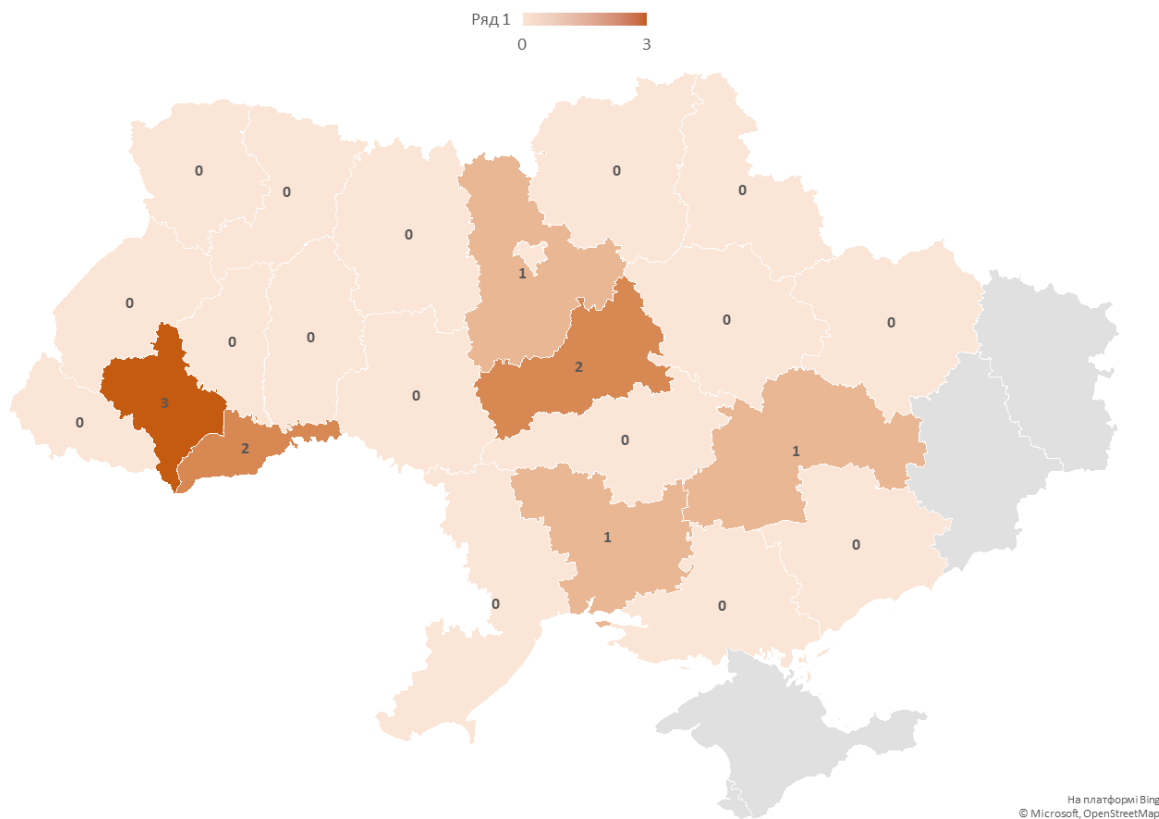

Рисунок 6. Позитивні проби на наявність вірусу грипу А/В у розрізі регіонів України, грудень 2025 року

Динаміка змін між листопадом і груднем 2025 року свідчить про загальнонаціональні тенденції. У більшості регіонів спостерігалось незначне збільшення кількості відібраних проб стічної води, водночас відмічалось зменшення частки позитивних результатів на вірус SARS-CoV-2 та зростання кількості позитивних результатів на віруси грипу А/В.

У грудні 2025 року зафіксовано збільшення кількості відібраних проб на 11,9% (на 55 проб), що було зумовлено збільшенням кількості днів відбору стічної води протягом місяця (рис. 7).

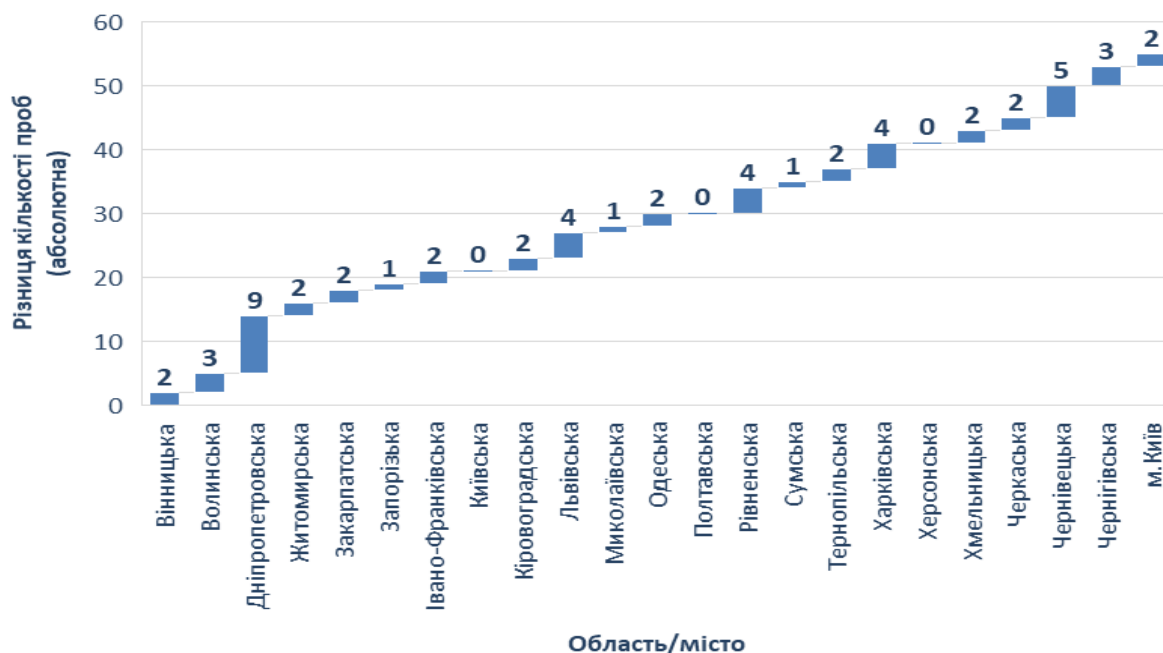

Рисунок 7. Динаміка відібраних проб у розрізі регіонів України між груднем і листопадом 2025 року

Зміни динаміки результативності тестування характеризувалися такими основними тенденціями:

у листопаді позитивні результати на SARS-CoV-2 зафіксовано в 20 областях та м. Київ, тоді як у грудні - в 14 областях та м. Київ;

порівняно з листопадом 2025 року, кількість позитивних проб на SARS-CoV-2 зменшилася на 32,7% (101 проба у грудні проти 150 у листопаді);

у грудні у двох областях (Житомирській та Одеській) та м. Київ відмічалася незначне зростання кількості позитивних проб на SARS-CoV-2 (від 1 до 3 додаткових позитивних проб);

у 17 областях (Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Кіровоградській, Миколаївській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській) спостерігалася зменшення кількості позитивних проб на SARS-CoV-2;

стабільний рівень позитивних проб на SARS-CoV-2 у листопаді-грудні зберігався у Київській, Львівській, Херсонській областях (рис. 8);

упродовж липня - початку вересня 2025 року (27-36-й тижні) відзначалося щотижневе зростання кількості позитивних проб на SARS-CoV-2: з 30 до 105, тоді як у другій половині вересня-грудні спостерігалася поступове зниження цього показника - до 23 позитивних проб (рис. 9);

у грудні було виявлено 10 позитивних результатів на віруси грипу А/В, що перевищує показник листопада (6 позитивних результатів) (рис. 10).

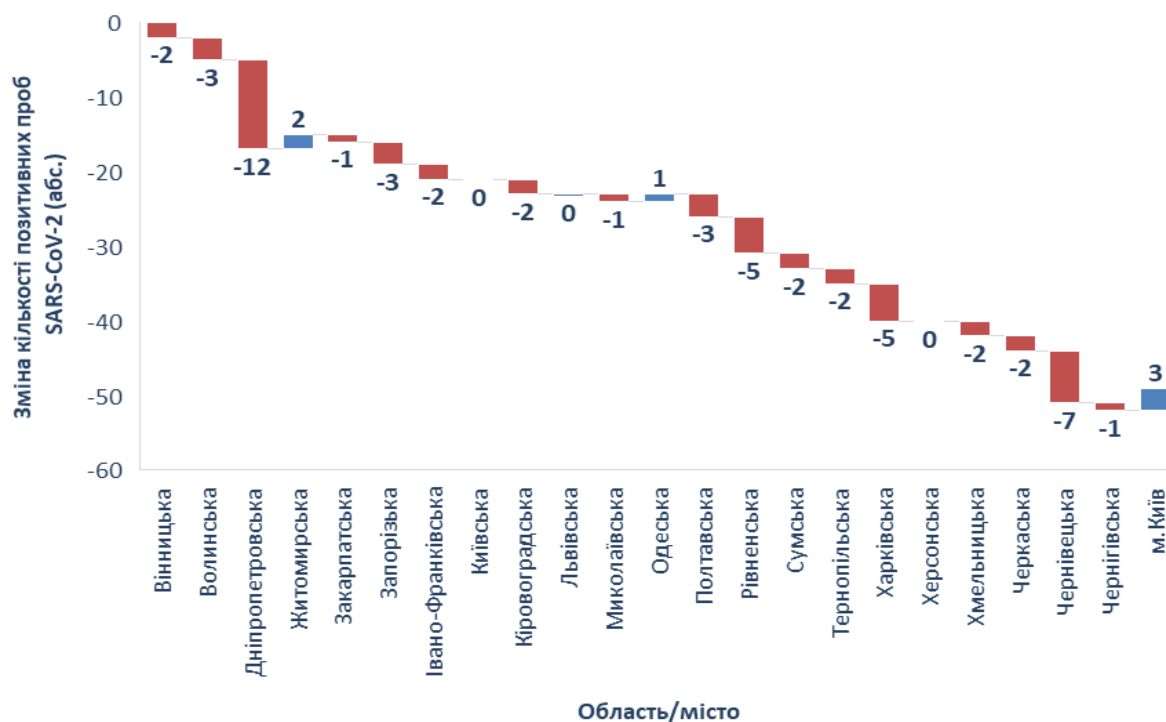

Рисунок 8. Динаміка позитивних проб на вірус SARS-CoV-2 у розрізі регіонів між груднем і листопадом 2025 року

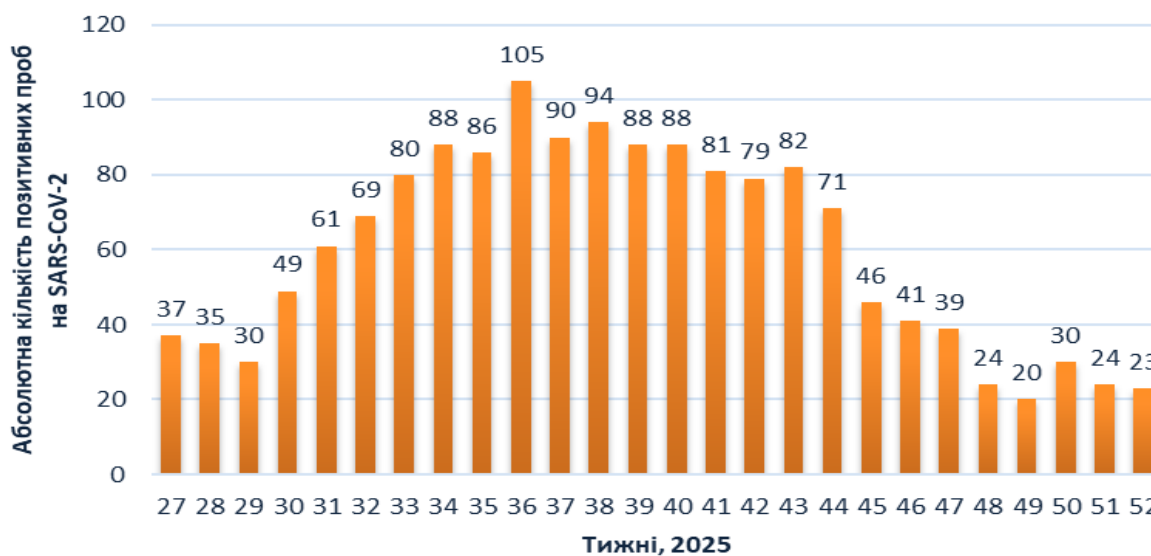

Рисунок 9. Щотижнева динаміка позитивних проб на вірус SARS-CoV-2 у липні-грудні 2025 року

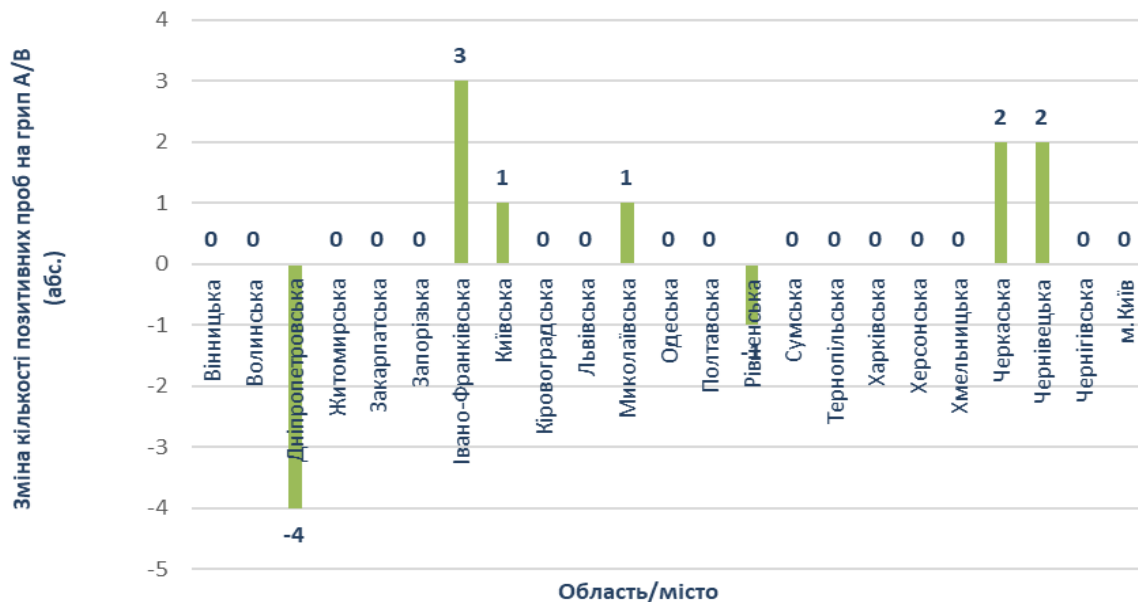

Рисунок 10. Динаміка позитивних проб на віруси грипу А/В у розрізі регіонів між груднем і листопадом 2025 року

Упродовж 12 місяців 2025 року в Україні було відібрано та досліджено 5 774 проби стічної води на наявність вірусів SARS-CoV-2 та грипу А/В. Динаміку результативності досліджень у регіональному розрізі представлено на рисунку 11.

Результати лабораторних досліджень проб наступні: 1937 позитивних проб на SARS-CoV-2 – 33,5%; 3837 негативних проб («0» концентрація SARS-CoV-2) – 66,5%; 364 позитивних проби на грип А/В – 6,3%; 5410 негативних проб на грип А/В – 93,7%.

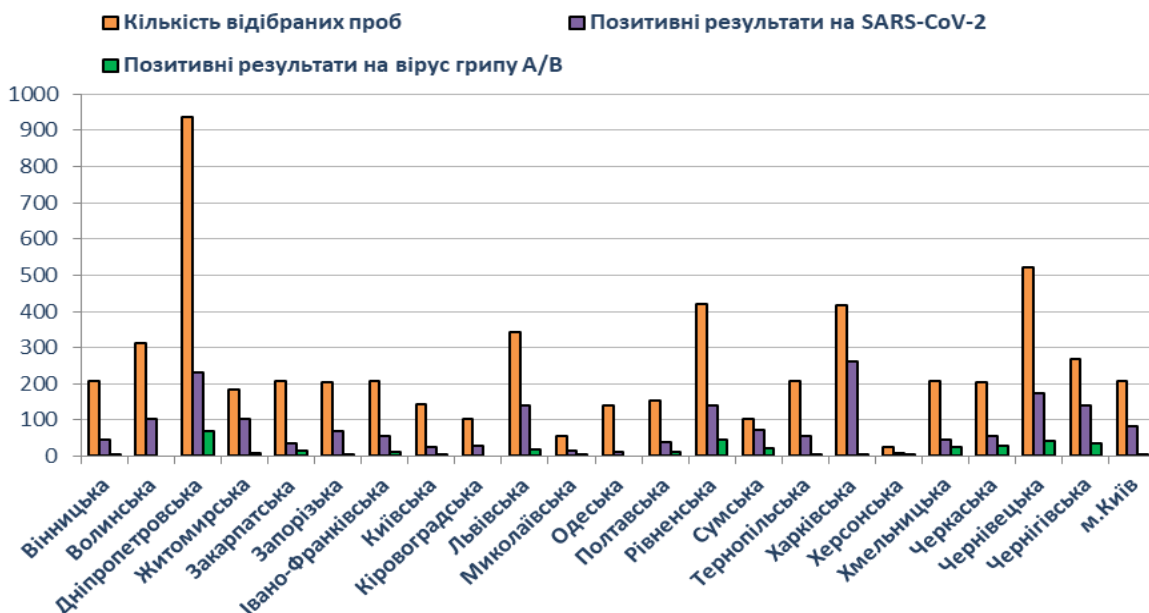

Рисунок 11. Динаміка загальної кількості проб та позитивних проб на віруси SARS-CoV-2, грип А/В з січня по грудень 2025 року у розрізі регіонів

Результати аналізу проб стічних вод в розрізі регіонів України протягом січня-грудня 2025 року наведені в Таблиці 1.

Таблиця 1. Результати аналізу проб стічних вод, Україна, січень-грудень 2025 року

Області / місто	Кількість точок відбору	Кількість відібраних проб	Позитивні результати (абсолютна кількість) на:	
			SARS-CoV-2	віруси грипу А/В
Вінницька	2	208	45	5
Волинська	3	312	103	0
Дніпропетровська	9	936	230	68
Житомирська	2	184	104	9
Закарпатська	2	208	37	14
Запорізька	2	203	68	3
Івано-Франківська	2	208	55	13
Київська	3	145	24	2
Кіровоградська	2	104	29	0
Львівська	4	344	140	20
Миколаївська	1	54	14	2
Одеська	2	139	11	0
Полтавська	3	152	40	12
Рівненська	4	420	141	45
Сумська	1	104	74	23
Тернопільська	2	208	55	6
Харківська	4	416	260	6
Херсонська	1	24	9	2
Хмельницька	2	206	46	24
Черкаська	2	204	56	30
Чернівецька	5	520	173	43
Чернігівська	3	267	139	34
м. Київ	2	208	84	3
Україна, всього	63	5774	1937	364

РЕЗУЛЬТАТИ ГЕНОМНОГО НАГЛЯДУ В ОБ'ЄКТАХ ДОВКІЛЛЯ

За грудень 2025 року референс-лабораторією з діагностики ВІЛ/СНІДу, вірусних та особливо небезпечних патогенів ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» секвеновано 119 зразків стічної води. Отримані дані дали змогу оцінити епідемічну ситуацію та визначити різноманіття вірусів, що циркулюють на території України. У досліджених зразках сумарно виявлено 522 патогени. Географічний розподіл виявлених збудників охоплює зразки з таких областей: Вінницької (148), Черкаської (72), Тернопільської (43), Харківської (42), Запорізької (39), Дніпропетровської (34),

Полтавської (25), Волинської (16), Кіровоградської (14), Сумської (12), Чернігівської (12) та м. Київ (65).

Сумарні дані щодо виявлених вірусів в 2025 році у розрізі регіонів наведено у Таблиці 2. Географічне охоплення більшості регіонів країни забезпечує репрезентативність даних і дозволяє використовувати їх для підтримки управлінських рішень та раннього виявлення потенційних епідемічних загроз.

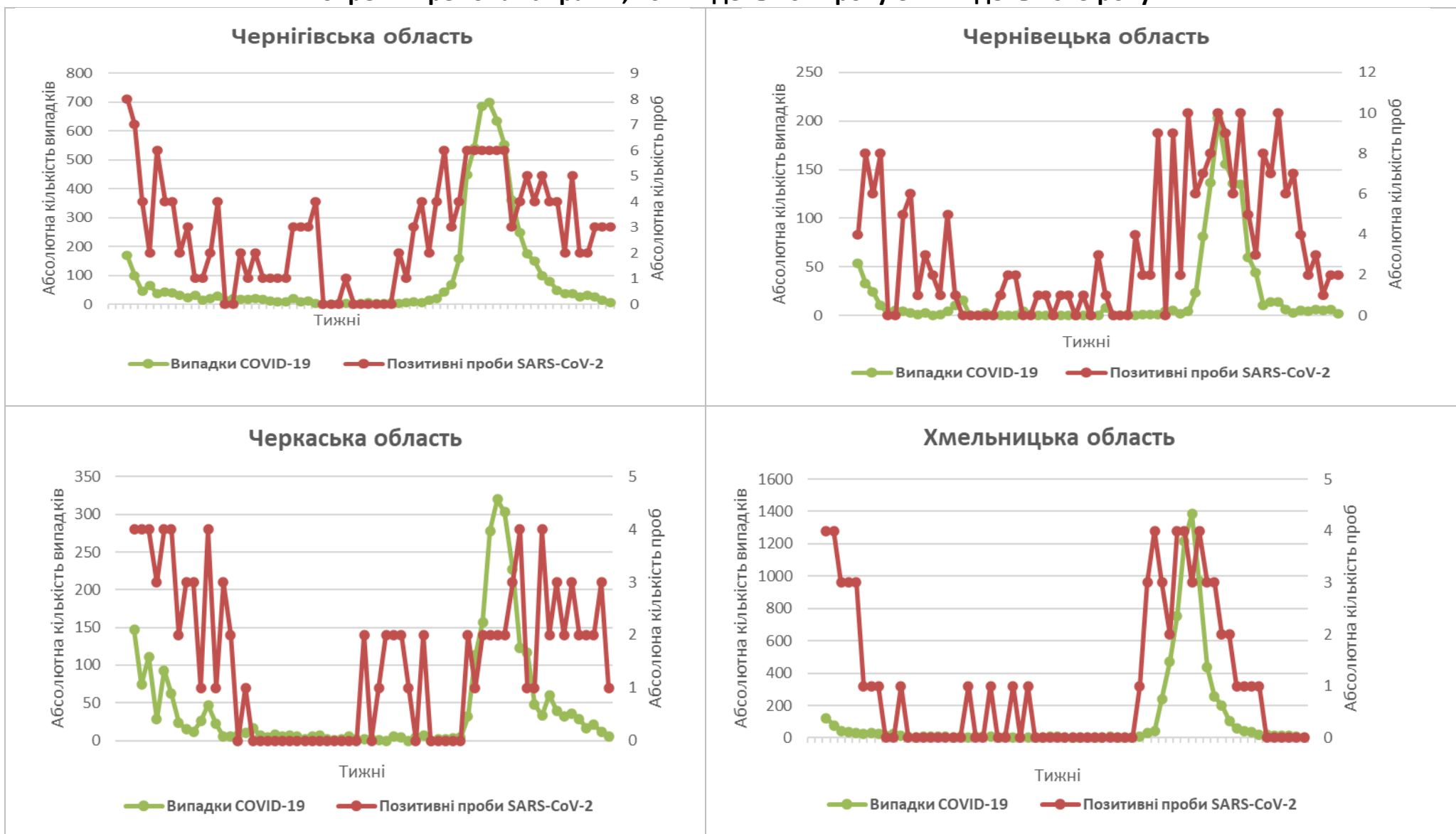
У зразках було виявлено широкий спектр вірусів, серед яких найчастіше зустрічалися Polyomavirus (119), Astrovirus (96), Rotavirus (78), SARS-CoV-2 (69), Adenovirus (55), Influenza A (30), Norovirus (23), Aichivirus (19) та Salivirus (19). Поодинокі випадки було зафіксовано для таких збудників, як Influenza B (5), Coxsackievirus (5) та Seasonal CoV (4).

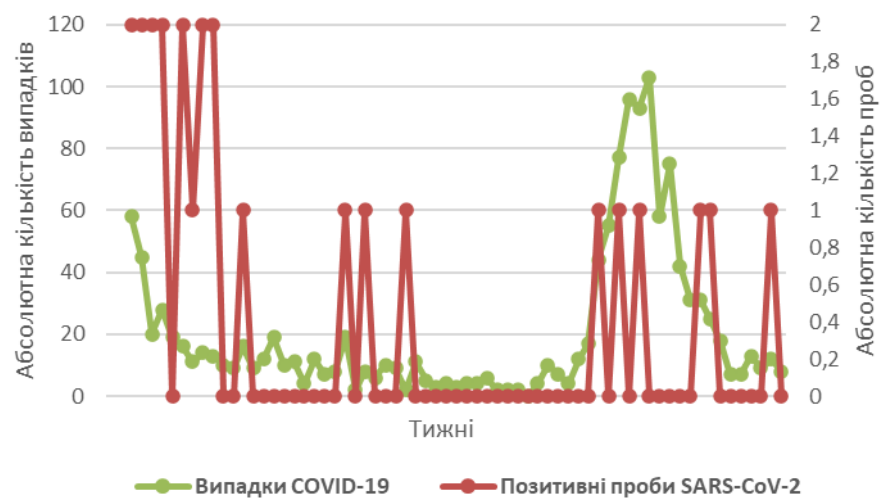
Таблиця 2. Розподіл виявлених вірусів у зразках стічних вод по регіонах України, 2025

Назва області	Кількість зразків	Кількість виявлених штамів	Adenovirus (B1, E4, F)	Aichivirus	Astrovirus	Chikungunya	Coxsackievirus	Seasonal CoV	Influenza A	Influenza B	Metapneumo-virus	Norovirus (GII, GIV)	Polyomavirus (BK, JC, 6, 7, Merkel cell isolate R17b)	Poliovirus 1	Rotavirus (A, C)	RSV (A, B)	Salivirus	Sapovirus	SARS-CoV-2
Вінницька	49	176	10	9	34			4	3	2		4	37		37		14		22
Волинська	22	63	4	5	11		3		1			6	22	1	5		2		3
Дніпропетровська	44	141	12	4	38				4	1		3	35		22			1	21
Житомирська	75	175	4	2	40				3			10	57		34				25
Закарпатська	8	16		1					1			1	10						3
Запорізька	26	94	4		22				2	1		1	35		21				8
Івано-Франківська	15	20			10								2		4	1			3
Київська	20	55	1	3	14							4	21		11				1
Кіровоградська	16	63	1		14		1		2			4	18		5		2		16
Львівська	38	70		6	13	1	1		12				4	1	4				28
Миколаївська	16	44		1	14				1			1	7		7				13
Одеська	9	25			8				2				1		6				8
Полтавська	27	85	5	2	21				8			9	4		26		4		6
Рівненська	31	98	2	1	22							5	30		22	2	3		11
Сумська	2	12	2		2				1			1	2		2				2
Тернопільська	80	224	2	10	70		2	1	9		2	8	79		21	3	1	2	14
Харківська	28	95	6	2	24	1	2		9	2		4	14		15				16
Херсонська	4	11		1	1				2				3		1				3
Хмельницька	14	50	1	2	9	1			7			3	13						14
Черкаська	74	213	3	8	62		3	8	15	4		4	33		48		5	3	17
Чернівецька	36	109	2	4	20				3	5			21		22	11	5		16
Чернігівська	77	204	1	5	38				7			14	62	1	66			1	9
м. Київ	56	184	13	3	50	1			11			13	35		37				21
ВСЬОГО	767	2227	73	69	537	4	12	13	103	15	2	95	545	3	416	17	36	7	280

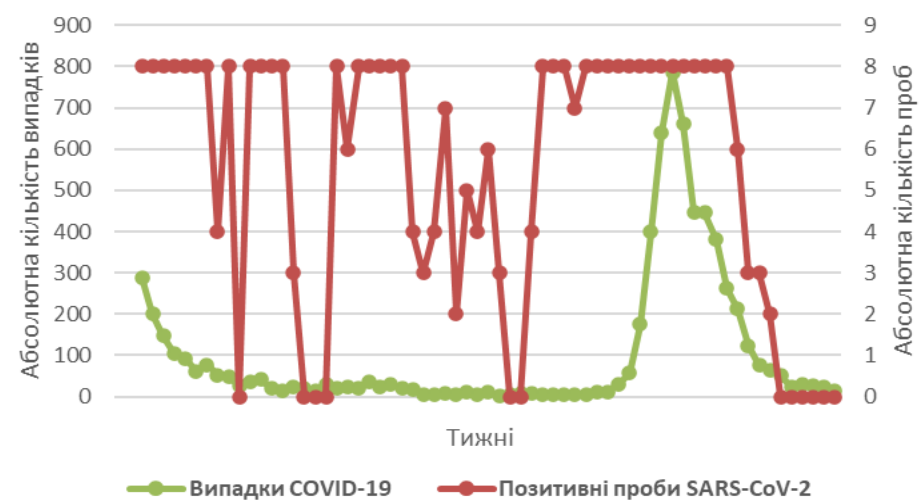
Щотижнева динаміка реєстрації випадків COVID-19 та виявлення SARS-CoV-2 за результатами досліджень проб стічних вод в окремих регіонах України, 40 тиждень 2024 року-52 тиждень 2025 року

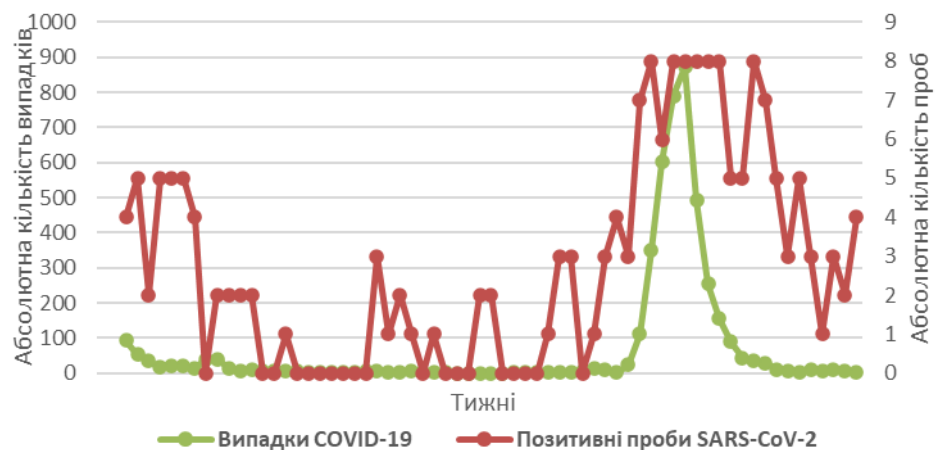
Херсонська область

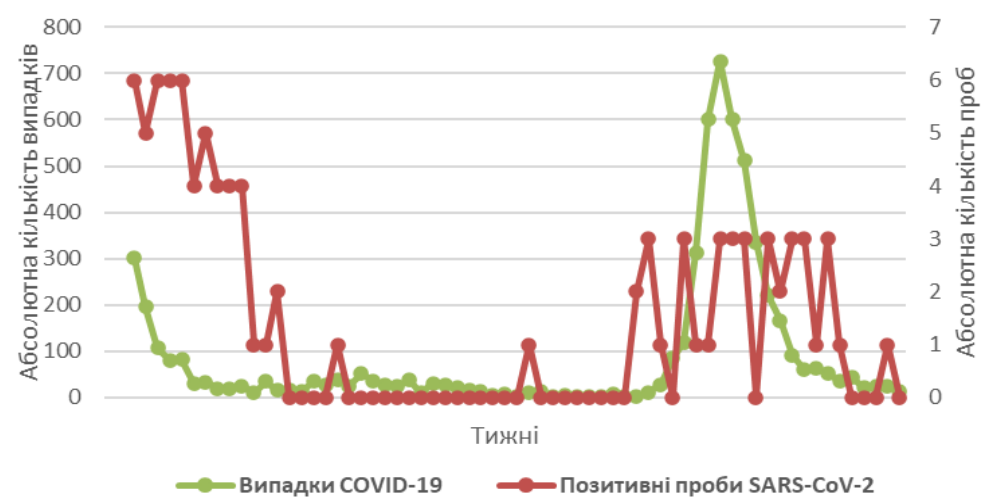
Харківська область

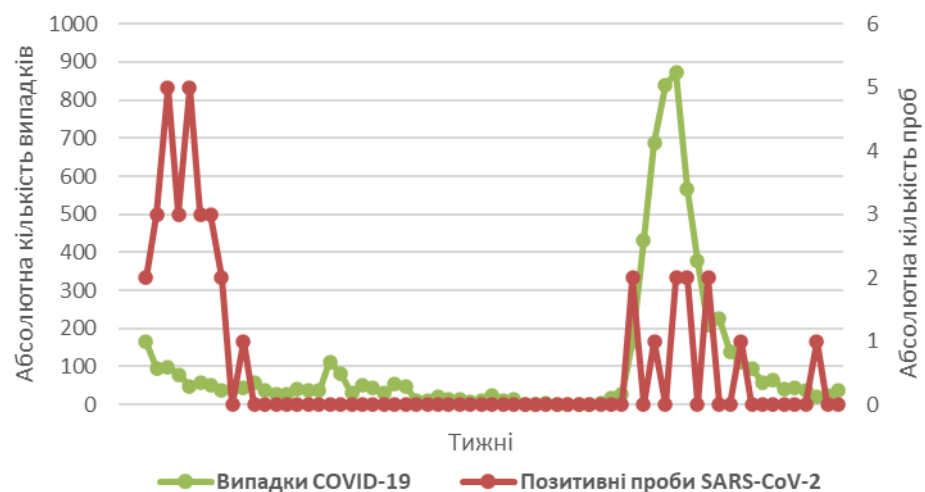
Рівненська область

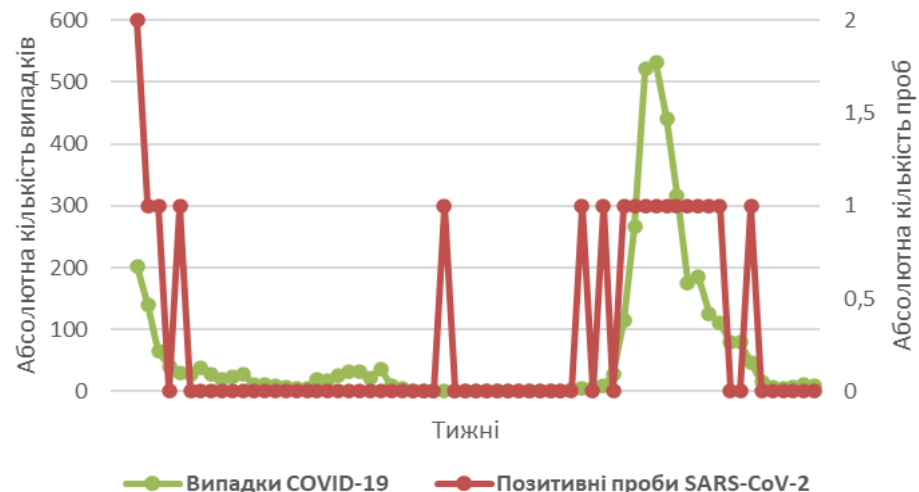
Полтавська область

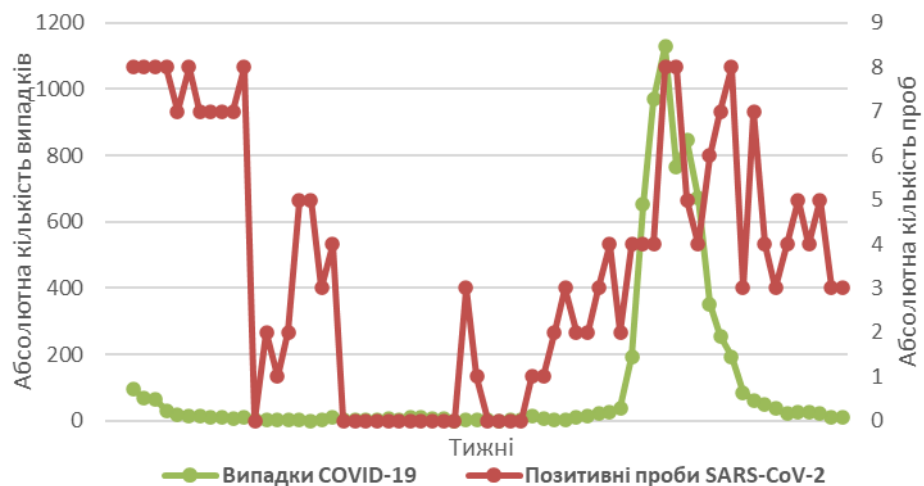
Одеська область

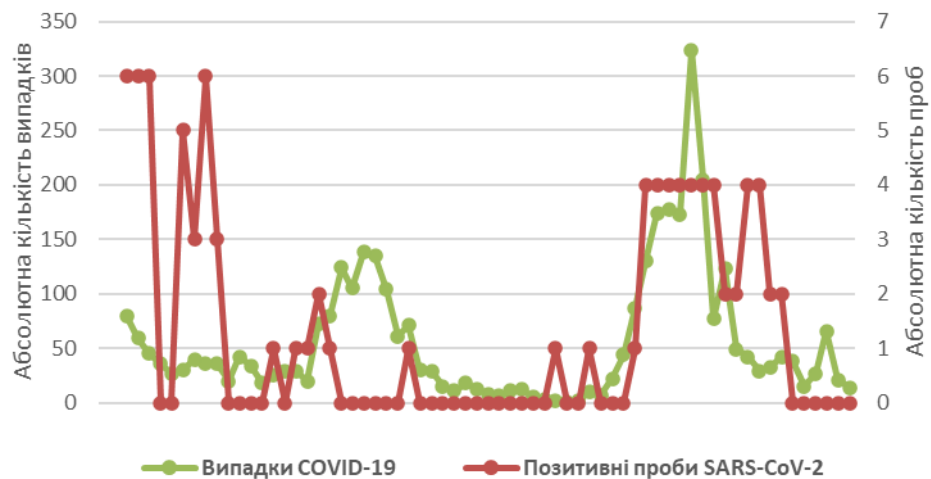
Миколаївська область

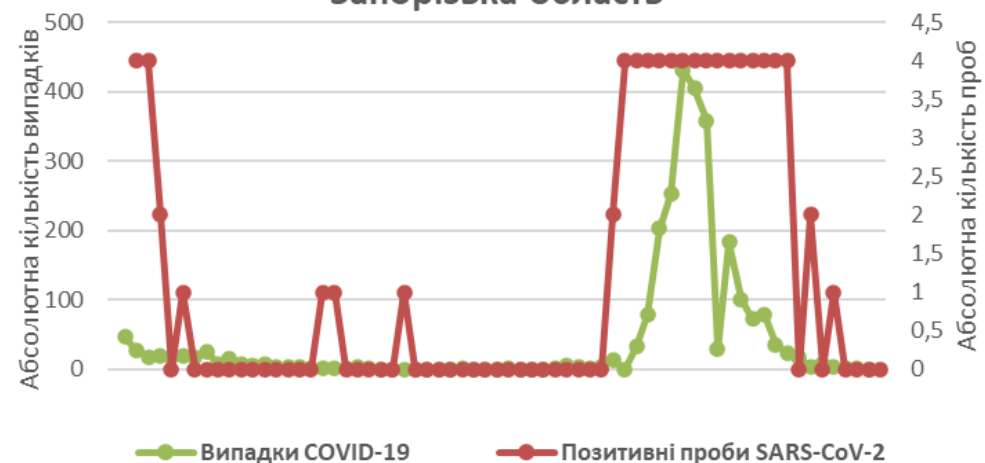
Львівська область

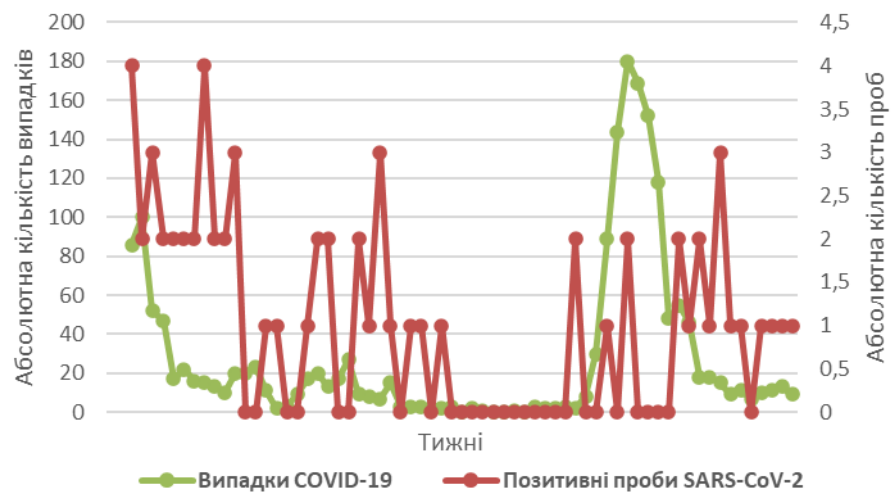
Івано-Франківська область

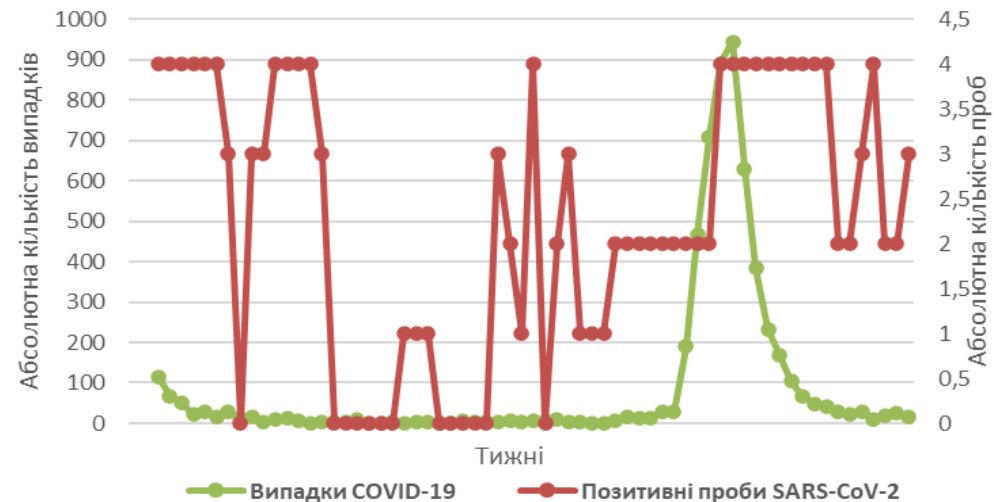
Запорізька область

Закарпатська область

Житомирська область

**Щотижнева динаміка концентрації вірусу SARS-CoV-2 (середня) у стічних водах в окремих регіонах України,
27-52 тижень 2025 року**

